

Co nemůžeme obrazově uchopit, nemůžeme odvysílat!**TELEVIZNÍ ZPRAVODAJSKÁ REPORTÁŽ (co to je a jak vzniká)**

Úplně laicky můžeme říct, že **televizní reportáž** je všechno to, co je odvysíláno v rámci nějakého tematického programu v televizi, přičemž tematickým programem rozumíme zpravodajskou nebo publicistickou relaci, dokumentární film nebo podobný žánr. V televizní praxi dělíme reportáž na **zpravodajskou** a **publicistickou**. Rozdíl mezi oběma je zejména v délce a periodicitě.

1. Zpravodajská reportáž

Zpravodajská reportáž (zpráva) je součástí zpravodajské relace. U nás jsou běžně přístupné Události ČT1, Televizní noviny TV NOVA, Deník TV Prima a Metropolitní Expres a Expres Dnes TV3.

Výroba zpravodajské reportáže má denní periodicitu: dopoledne námět, přes den natáčení, odpoledne výroba a večer odvysílání reportáže.

Obvyklá délka reportáže je 1 min 20 s. Z toho je obvykle 10 s tzv. studio, samotný příspěvek trvá 1 min 10 s. Studio neboli ohláška je vlastně úvodem celé reportáže, který ve studiu (před kamerou a živě) čte moderátor. CRT /kárt/ neboli příspěvek je vlastní sestříhaná reportáž, která se vysílá z kazety z vysílací reže.

Existují samozřejmě i výjimky, kdy toto klasické dělení nemusí nutně platit.

1. Výjimkami je především živé vysílání reportáže. Změnou je v tomto případě to, že zatímco moderátor ohlašuje reportáž ze studia, vysílací režie se živě spojí s přenosovým vozem a to pak s místem, odkud se bude živě vysílat. Tam je už připravený reportér, který celou reportáž převypráví. Situace živého vysílání nastává nejčastěji při mimořádných událostech (i když v ČT se stává pravidlem živé vysílání z jednání Poslanecké sněmovny nebo vlády). Vysílání pomocí přenosových vozů (ENG) nebo satelitu (SNG) je velmi náročné a technicky trochu nejisté. Nikdy totiž nelze zaručit, že se žádané spojení podaří. Ve světě je však tato forma vysílání velmi častá a u diváků oblíbená. Využívají ji zejména největší světové stanice (CNN, Sky News...). U nás zatím na častější vysílání živých reportáží chybí zřejmě jak kapacita, tak technické možnosti.

2. Reportáž může být odvysílána i bez studia (ohlášky). Je to v případě, že ve zpravodajské relaci následuje za příspěvkem, který je touto reportáží informačně doplněn nebo rozšířen.

3. Další možnou formou zpravodajského příspěvku je tzv. MO (mimo obraz). Je to jednoduchá a na výrobu méně náročná forma. Podstatou tady je, že moderátor čte všechny informace sám, z toho je však větší část pokryta sestříhanými obrázky (moderátor tak čte mimo obraz).

Zpravodajská reportáž má oproti reportáži publicistické jisté nevýhody: je náročnější na rychlost výroby, při zachování informačního obsahu musí být stručná a srozumitelná. Podstatnou roli hraje i jistá pomíjivost (co bylo důležité včera, dnes zastíní událost jiná).

2. Publicistická reportáž

O publicistické reportáži jen velmi stručně. Je součástí publicistické relace v TV (u nás například Černé ovce ČT1; Klekánice ČT1; Občanské judo TV Nova; Na vlastní oči TV Nova; ale také například Prásk! TV Nova).

Časová výroba publicistické reportáže závisí na periodicitě relace, ve které je odvysílána (obvykle je to 1 týden). Princip výroby je stejný jako u reportáže zpravodajské (námět, natáčení, střih, vysílání). Délka stopáž je velmi pohyblivá, od 5 do 20 minut.

Je téměř vždy vysílána z kazety. Obvykle má také dvě složky: studio a vlastní příspěvek. Jestliže však relace nemá moderátora, je studio součástí příspěvku jako komentář před samotnou analýzou problému.

Publicistická reportáž má výhodu v analýze a postupném objasňování problému, nevýhodu však v tom, že při její obvyklé periodicitě vysílání se může zabývat jen událostmi, které se staly ne dnes, ale před týdnem a dříve.

1 DEN S REPORTÉREM

aneb

VZNIK ZPRAVODAJSKÉ REPORTÁŽE

1. Námět

Námětem pro televizní reportáž může být v podstatě jakýkoliv jev (událost) ze života (politického, kulturního, sportovního...). Jsou ale určitá kritéria, podle kterých se hned v této fázi provede selekce mezi různorodými tématy. Jsou to především:

- schopnost obrazového zpracování (co nemůžeme obrazově uchopit, nemůžeme vysílat);
- atraktivnost tématu pro cílového diváka;
- srozumitelnost (co je příliš komplikované a potřebuje analýzu, nedostaneme do sedmdesátivteřinové reportáže).

Existují samozřejmě i jiná kritéria, ta už ale víceméně vyplývají ze zaměření dané televize a také z požadavků vedoucích pracovníků.

Náměty předkládají buď samotní reportéři, nebo je vymyslí jejich nadřízený. Obvykle jsou náměty na reportáže (nápady) hlavním bodem ranní (plánovací) porady v TV.

Když už tedy námět máme a víme, že půjde i obrazově uchopit, následuje fáze druhá.

2. Výroba

Televizní příspěvky (reportáže, šoty) se točí (podle technických možností) na klasickou betacamovou kameru anebo na kameru digitální. V praxi to znamená, že reportér vyrazí do terénu se štábem. (Pozn.: televizní štáb se obvykle skládá z reportéra, kameramana a technika zvukaře. Menší televize mají pouze dvoučlenný štáb; kameraman je zároveň technikem.) Na sedmdesátivteřinovou zpravodajskou reportáž natočí reportér cca 10 min tzv. hrubého materiálu (to znamená všechno, co může eventuálně při střihu příspěvku potřebovat). Po návratu z terénu následuje další (řekla bych nejdůležitější) fáze výroby reportáže střih.

Tady už reportér musí získané informace zpracovat a připravit si tzv. synopsi. Promyslí si, co z natočeného materiálu v reportáži použije a jaké další informace bude pro vyváženost a objektivitu zprávy potřebovat (např. archivní materiály, zprávy ČTK, reakce odborníků...).

Když reportér napíše synopsi, předloží ji svému nadřízenému (obvykle je to vedoucí vydání, který odpovídá za zpravodajskou relaci). Je to možná jistý druh cenzury, ale vedoucí vydání zodpovídá i za případné chyby, a tak je v zájmu obou si ještě před samotným střihem o reportáži popovídat.

Po schválení synopse následuje technická fáze střihu, samotný střih.

Technické možnosti televizí umožňují stříhat příspěvek na klasické analogové střižně, anebo na střižně digitální (tj. na počítači). Princip je však u obou obdobný: poskládat (sestříhat) zvuky a obrázky na sebe a za sebou tak, jak mají v reportáži následovat.

Poté, co je reportáž sestříhána, projde opět cenzurou vedoucího vydání. Jestliže je bez chyb, je připravena do vysílání. V opačném případě je třeba chyby (ať obsahové nebo technické) odstranit.

Připomeňme, že každá televizní zpráva má dvě neoddělitelné složky studio a CRT. Do studia napíše reportér to nejdůležitější z reportáže. Tady platí pravidlo: lidskou řečí, tj. co nejsrozumitelněji a jednoduše, upoutat diváka. Studio musí diváka zaujmout natolik, že se na reportáž podívá.

Aby mohla být reportáž odvysílána, je potřebné, aby reportér k dokumentaci ještě vyplnil tzv. košilku (ta se spolu s kazetou odevzdá do vysílací režie). Košilka má některé náležitosti: musí na ní být napsané číslo kazety, na které je reportáž nahrána, stopáž (odkdy dokdy příspěvek trvá), první a poslední slova CRTu (reportáže), titulky se jmény lidí, kteří v reportáži mluví, a studio pro moderátora. Tím se fáze výroby reportáže uzavírá.

3. Odvysílání

Každá televizní zpravodajská reportáž má přesně určené místo (pořadí) ve zpravodajské relaci. O řazení příspěvků rozhoduje vedoucí vydání, případně šéfredaktor. I tady jsou pro toto rozhodování jistá kritéria, např. důležitost sdělované informace (události), zajímavost (atraktivnost), naléhavost... Ještě než se zpráva (reportáž) odvysílá, upraví si moderátor (většinou po domluvě s reportérem, aby se předešlo případnému chybnému vysvětlení) text studia tzv. do pusy, to znamená tak, aby se mu dobře četlo. Reportáž je potom na kazetě předána do vysílací režie, kde je připravena do vysílání a odkud se také odvysílá.

Iva Dubášová